

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય

વિરુદ્ધ

કાજદ

સપ્ટેમ્બર ૬, ૨૦૦૧

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ. બી. શાહ તથા આર. પી. સેઠી

નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સ એક્ટ, 1985:

Sec.37- જામીન મંજૂર કરતા પહેલા નિમણૂક-પકડવાની પ્રકૃતિ, ફરજિયાત- જામીન મંજૂર કરવામાં મર્યાદાઓ-સીઆરપીસી હેઠળની મર્યાદામાં વધારાની-જામીનનો અસ્વીકાર એ નિયમ છે અને તે આપવા તે એક અપવાદ છે-ક્રમિક જામીન અરજીઓ માત્ર બદલાયેલા સંજોગોમાં જ સ્વીકાર્ય છે અન્યથા અનુગામી જામીન અરજી પર વિચારણા અગાઉના આદેશની સમીક્ષા કરવા સમાન છે-ફોજદારી કાયદા હેઠળ સ્વીકાર્ય નથી.

પ્રતિવાદીની N.D.P.S અધિનિયમ, 1985 ની કલમ 50 હેઠળ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.તેની પાસેથી અફીણ જપ્ત કરવામાં આવ્યું હતું અને તેની સામે આરોપપત્ર દાખલ

કરવામાં આવ્યું હતું.તેમની જામીન માટેની અરજી ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. જોકે, ત્યારબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા જામીન માટેની અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. આથી રાજ્ય દ્વારા આ અપીલ કરવામાં આવી છે.અપીલને મંજૂરી આપતા અદાલતે –

ઠેરવ્યું કે, N.D.P.S કાયદો ઘડવાનો હેતુ માદક દ્રવ્યોની દાણચોરીના જોખમને નિયંત્રિત કરવાનો છે, જે તેની યોજના પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. કાયદાની કલમ 37 સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે 5 વર્ષ કે તેથી વધુની સજા પામેલા ગુના માટે આરોપી વ્યક્તિને સામાન્ય રીતે જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવશે નહીં. આમ જામીનનો અસ્વીકાર એ નિયમ છે અને તેની મંજૂરી એક અપવાદ છે. Sec.37 (1) ની કલમ (બી) ની પેટા કલમ II હેઠળ, જામીન મંજૂર કરતા પહેલા અદાલતે તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા રેકૉર્ડના આધારે સંતોષ કરવો જ જોઈએ કે આરોપી તેના પર જે ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે તેના માટે દોષિત નથી એવું માનવા માટે વાજબી આધાર છે અને વધુમાં તે કે તે જામીન પર હોય ત્યારે કોઈ ગુનો કરે તેવી શક્યતા નથી.અદાલતે એ પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ કે જામીનની ઉપરોક્ત શરત Cr.P.C હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી મર્યાદા અથવા જામીનની મંજૂરીને નિયમન કરતા હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદા ઉપરાંત છે.જામીનની બાબતમાં ઉદાર અભિગમ બિનજરૂરી છે.[620–બી, સી, ડીજ]

મકતૂલ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, [1999] 3 એસ. સી. સી. 321; ગુપ્તચર અધિકારી, નાર્કોટિક્સ કંટ્રોલ બ્યુરો વિરુદ્ધ શંભુ શંકર અને અન્ય, જે. ટી. (2001) 2 એસસી

372 અને શ્રીમતી. ડી. સરોજિની વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એ. પી., (2001) 4 સુપ્રીમ (17 9),
પર આધાર રાખ્યો હતો.

2. બદલાયેલા સંજોગોમાં ક્રમિક જમીન અરજીઓ સ્વીકાર્ય છે.પરંતુ સંજોગોમાં ફેરફાર
કર્યા વિના, બીજી જમીન અરજી અગાઉના ચુકાદાની સમીક્ષાની માંગ કરતી હોવાનું માનવામાં
આવશે જે ફોજદારી કાયદા હેઠળ સ્વીકાર્ય નથી. (621-ડી, ઇ)

હરિ સિંહ માન વિરુદ્ધ હરભજન સિંહ બાજવા અને અન્ય, (2001) 1 એસ. સી. સી.
169 પર આધાર રાખ્યો હતો.

3. હાલનો તકરારી હુકમ એન.ડી.પી.એસની કલમ 3૭ અને સી.આર.પી.સી જમીન
આપવાની જરૂરી શરતોને અવગણીને આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જે હુકમ ટકી ન
શકે. [621-એફ]

ક્રિમિનલ અપીલ જ્યુરિસડિક્શન ક્રિમિનલ અપીલ નંબર 907 ઓફ 2001.

એમ. સી. આર. માં મધ્યપ્રદેશ હાઈકોર્ટના 7.12.2000 ના ચુકાદા અને
આદેશમાંથી!.સી. નં. 2000 નો 3306.

અપીલકર્તા વતી ઉમા નાથ સિંહ અને સુશ્રી ભારતી ત્યાગી.

પ્રતિવાદી માટે સી. એલ. સાહુ અને સુશ્રી હેમા સાહુ.

અદાલતનો ચુકાદો માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સેઠી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

રજા આપવામાં આવી છે.

મધ્ય પ્રદેશના નીમચ જિલ્લાના જવાદ પોલીસ સ્ટેશનને મળેલી ચોક્કસ માહિતીના આધારે કાર્યવાહી કરીને દળ તૈનાત કરવામાં આવ્યું હતું અને 24 મી માર્ચ, 2000 ની રાત્રે આરોપીની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સ એક્ટ, 1985 (ત્યારબાદ "ધ એક્ટ" તરીકે ઓળખાય છે) ની કલમ 50 ની ફરજિયાત જોગવાઈઓનું પાલન કર્યા પછી, આરોપી પાસેથી 7 કિલો વજનનું અફીણ જપ્ત કરવામાં આવ્યું હતું, જે તેણે તેની થેલીમાં રાખ્યું હતું. જરૂરી પ્રક્રિયાગત ઔપચારિકતાઓ પૂર્ણ કર્યા પછી અને નમૂનાઓનું પરીક્ષણ કર્યા પછી, સક્ષમ અદાલતમાં આરોપી સામે આરોપપત્ર રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. આરોપી દ્વારા દાખલ કરાયેલી જામીન અરજી ટ્રાયલ કોર્ટે ફગાવી દીધી હતી. તેની જામીન અરજીના અસ્વીકારથી અસંતુષ્ટ થઈ, આરોપીએ ઉચ્ચ અદાલતમાં અરજી દાખલ કરી હતી જે ક્રિમિનલ પરચુરણ અરજી નં-૨૦૫૨/૨૦૦૦ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. આ અરજીને હાઈકોર્ટ દ્વારા તા. ૦૫/૦૬/૨૦૦૦ ના આદેશ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ સંજોગોમાં કોઈ ફેરફારનો ઉલ્લેખ કર્યા વિના, આરોપીએ ઓગસ્ટ, 2000 મહિનામાં હાઈકોર્ટમાં બીજી અરજી દાખલ કરી હતી, જે સમયાંતરે સ્થગિત કરવામાં આવી હતી અને આખરે આ અપીલમાં આક્ષેપ કરાયેલા આદેશ દ્વારા જામીન અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તા-રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી છે કે ઉચ્ચ અદાલતે કાયદાની કલમ 37 ની જોગવાઈઓને અવગણીને આરોપીને જામીન આપીને કાયદાની ભૂલ કરી છે, જોકે માત્ર વિવાદિત આદેશમાં તેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે, કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, આરોપીની અગાઉની જામીન અરજી ફગાવી દેવાને ધ્યાનમાં રાખીને અને સંજોગોમાં કોઈ ફેરફારની ગેરહાજરીને ધ્યાનમાં રાખીને હાઈકોર્ટને જામીન આપવામાં ન્યાયી ઠેરવવામાં આવ્યું ન હતું. જામીન મંજૂર કરનારા વિદ્વાન ન્યાયાધીશે આ કાયદા હેઠળ કરવામાં આવેલા ઘોર ગુનાનો સામનો કરવા માટે અનૌપચારિક અભિગમ અપનાવ્યો હોવાનું કહેવાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, જામીન આપવાનો આદેશ અગાઉના આદેશની સમીક્ષા કરવા સમાન છે, જે ફોજદારી કેસોમાં સ્વીકાર્ય નથી.

તે વિવાદિત નથી કે આરોપીની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને કાયદાની કલમ 18 હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો, જે 10 વર્ષથી ઓછી નહીં પરંતુ 20 વર્ષ સુધીની સખત કેદની સજાને પાત્ર છે અને તે એક લાખ રૂપિયાથી ઓછા દંડને પાત્ર છે.

કાયદાની કલમ 37 માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે આ કાયદા હેઠળના ગુનાઓ સંજોગ અને બિનજામીનપાત્ર હશે. તેમાં લખ્યું છે:

"સંજોગ અને બિનજામીનપાત્ર ગુનાઓ-(1) અલ પ્રોસિજર, 1973 માં ક્રિમ કોડમાં કંઈપણ હોવા છતાં -

(અ) આ અધિનિયમ હેઠળ સજા પામતો દરેક ગુનો ગુનાહિત ગણાશે.

(બ) આ અધિનિયમ હેઠળ પાંચ વર્ષ કે તેથી વધુ કેદની સજા પામેલા ગુનાનો આરોપી કોઈ પણ વ્યક્તિને જામીન પર અથવા તેના પોતાના બોન્ડ પર મુક્ત કરવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે –

(i) સરકારી વકીલને આવી મુક્તિ માટેની અરજીનો વિરોધ કરવાની તક આપવામાં આવી છે; અને

(ii) જ્યાં સરકારી વકીલ અરજીનો વિરોધ કરે છે, ત્યાં અદાલતને સંતોષ થાય છે કે તે આવા ગુના માટે દોષિત નથી એવું માનવા માટે વાજબી આધારો છે અને જામીન પર હોય ત્યારે તે કોઈ ગુનો કરે તેવી શક્યતા નથી.

(2) પેટા-કલમ (1) ની કલમ (બી) માં નિર્દિષ્ટ જામીન આપવા પરની મર્યાદાઓ એલ. આર. 1 એમ. એમ. એ. 1 પ્રક્રિયા સંહિતા, 1973 અથવા હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળની મર્યાદાઓ અથવા જામીન આપવા ઉપરાંત છે.

જે હેતુ માટે આ કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો અને માદક દ્રવ્યોની દાણચોરીનો ખતરો જે ઘટાડવાનો ઈરાદો ધરાવે છે તે તેની યોજનામાંથી સ્પષ્ટ થાય છે. કાયદાની કલમ 37 ના અવલોકનથી અદાલતના મનમાં કોઈ શંકા નથી કે પાંચ વર્ષ કે તેથી વધુ કેદની સજા પામેલા ગુના માટે આરોપી વ્યક્તિને સામાન્ય રીતે જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવશે નહીં. જામીનનો અસ્વીકાર એ કલમ 37 (1) ની કલમ (બી) ની પેટા કલમ (ii) હેઠળ નિયમ અને તેની મંજૂરી અને અપવાદ છે. જામીન આપવા માટે અદાલતે તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા રેકૉર્ડના

આધારે સંતોષ થવો જોઈએ કે આરોપી તેના પર જે ગુનાઓનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે તેના માટે દોષિત નથી એવું માનવા માટે વાજબી આધારો છે અને વધુમાં તે જામીન પર હોય ત્યારે કોઈ ગુનો કરે તેવી શક્યતા નથી. વધુમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે પેટા-કલમ (બી) ની કલમ (બી) માં નિર્દિષ્ટ જામીન આપવા માટેની શરતો કલમ 37(૧)ની મર્યાદાઓ દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા અથવા હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળ આપવામાં આવેલી મર્યાદાઓ ઉપરાંત છે, જે જામીન મંજૂર કરવાનું નિયમન કરે છે. આ કાયદા હેઠળ જામીનની બાબતમાં ઉદાર અભિગમ બિનજરૂરી છે.

મકતૂલ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, [1999] 3 એસ. સી. સી. 321 માં આ અદાલતે કાયદાની યોજના સાથે કલમ 37 ના અવકાશને ધ્યાનમાં લીધો અને ચુકાદો આપ્યો:

"જામીનની જોગવાઈઓ પર ઉપરોક્ત કઠોરતાના કાર્યક્ષેત્રમાંથી મુક્તિ મેળવનારા એકમાત્ર ગુનાઓ કાયદાની કલમ 26 અને 27 હેઠળ છે. પહેલાને મહત્તમ ત્રણ વર્ષની કેદ અને બીજાને મહત્તમ એક વર્ષની કેદની સજા આપવામાં આવે છે. અન્ય તમામ ગુનાઓ માટે, દોષિત ઠેરવવામાં આવે તે પહેલાના સમયગાળા દરમિયાન આરોપીને જામીન પર મુક્ત કરવાની અદાલતોની સત્તામાં આ રીતે ભારે ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જો સરકારી વકીલ જામીન અરજીનો વિરોધ કરે, તો કોઈ પણ આરોપીને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે અદાલતને સંતોષ થાય કે તે આવા ગુના માટે દોષિત નથી એમ માનવા માટે વાજબી આધારો છે.

આ જ અસર માટે ઇન્ટેલિજન્સ ઓફિસર, નાર્કોટિક્સ કંટ્રોલ બ્યુરો વિરુદ્ધ શંભુ શંકર અને અબ્ર, જે. ટી. (2001) 2 એસ. સી. 372 અને શ્રીમતીમાં આ અદાલતના ચુકાદાઓ છે. ડી. સરોજિની વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એપી, (2001) 4 સુપ્રીમ 17.

હાલના કેસમાં, હાઈકોર્ટના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આરોપી દ્વારા તેની અટકાયત અને ધરપકડ સમયે અપનાવવામાં આવેલા વર્તન અંગેના નિરીક્ષણની પોતાની ભાવના પર જામીન આપ્યા છે.માત્ર એટલા માટે કે આરોપી આ સમયગાળા દરમિયાન અફીણ ધરાવતી થેલી રાખતો હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું, દરોડા પાડનાર પક્ષે કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર તેની શોધ કરી હતી, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે "તે પોતે જ અકુદરતી છે" એવું તારણ કાઢવું વાજબી ન હતું.વિદ્વાન ન્યાયાધીશે કેવી રીતે તારણ કાઢ્યું કે આરોપી અથવા દરોડા પાડતા પક્ષનું વર્તન અકુદરતી હતું તે વિવાદિત આદેશમાંથી સ્પષ્ટ થતું નથી.દરોડા પાડનાર પક્ષ દ્વારા પકડાયેલી વ્યક્તિ, જેની તલાશી લેવાની માંગ કરવામાં આવે છે, તેણે માલ તેના કબજામાં રાખવો જોઈએ સિવાય કે તે ઘટનાના સ્થળેથી ભાગી જવાનું પસંદ કરે અથવા જે કન્ટેનરમાં વાંધાજનક પદાર્થ હોય તેને ફેંકવાની સલાહ આપે.આ કાયદાની કલમ 37 ને વિવાદિત આદેશમાં તેનું પાલન દર્શાવવાના હેતુથી નહીં પરંતુ દેખીતી રીતે ખોટો આદેશ પસાર કરવાને યોગ્ય ઠેરવવા માટે સંદર્ભિત કરવામાં આવી છે.જો કાયદાની કલમ 37 નો ઉલ્લેખ કરવા ઉપરાંત, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે તેની જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કર્યો હોત, તો તે આરોપીની ખોટી યોજનાઓનો શિકાર ન બન્યો હોત.

વધુમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે, તેની અગાઉની જામીન અરજીની અસ્વીકારની હકીકત વિવિધ પ્રકારની છે.તા.5/6/2000 પર 2000 નો કેસ નંબર 2052 આરોપી દ્વારા નકારવામાં આવ્યો નથી. એ વાત સાચી છે કે બદલાયેલા સંજોગોમાં એક પછી એક જામીન

અરજીઓ સ્વીકાર્ય છે. પરંતુ સંજોગોમાં ફેરફાર કર્યા વિના બીજી અરજી અગાઉના ચુકાદાની સમીક્ષાની માંગ કરતી હોવાનું માનવામાં આવશે, જે ગુનાહિત કાયદા હેઠળ સ્વીકાર્ય નથી, જેમ કે આ અદાલત દ્વારા હરિ સિંહ માન વિરુદ્ધ હરભજન સિંહ બાજવા અને અન્ય, (2001) 1 એસ. સી. સી. 169 અને અન્ય વિવિધ ચુકાદાઓમાં આપવામાં આવ્યું છે.

અમે સંતુષ્ટ છીએ કે કલમ 3 7 ની ફરજિયાત જરૂરિયાતો અને ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા હેઠળ જામીનની મંજૂરીને સંચાલિત કરતી શરતોને અવગણીને કાયદાની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરીને વિવાદિત આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને આમ તે ટકાઉ નથી.તદનુસાર, વિવાદિત આદેશને રદ કરીને અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.પ્રતિવાદી- આરોપી આત્મસમર્પણ કરશે અને તેના જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવશે.તેના પર જે ગુનાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે તેની સુનાવણી દરમિયાન તેને કસ્ટડીમાં લેવામાં આવશે.

એસ. કે. એસ. અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.